

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 143/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť S. T., M., zastúpeného advokátkou JUDr. S. T., M., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Rozhodcovského súdu pri Slovenskej arbitrážnej komore, s. r. o., v konaní vedenom pod sp. zn. VK 496/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S. T. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. februára 2013 doručená sťažnosť S. T., M. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. S. T., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom

Rozhodcovského súdu pri Slovenskej arbitrážnej komore, s. r. o. (ďalej len „rozhodcovský súd“), v konaní vedenom pod sp. zn. VK 496/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 2. augusta 2010 na rozhodcovskom súde návrh na začatie rozhodcovského konania o zaplatenie sumy 5 737,48 € s príslušenstvom. Konaniu bola pridelená sp. zn. VK 496/2010. Príslušnosť rozhodcovského súdu bola určená na základe zmluvy o dielo z 26. novembra 2008 uzatvorenej medzi sťažovateľom ako zhotoviteľom a neziskovou organizáciou M., n. o., v postavení objednávateľa (ďalej len „žalovaný“).

Na základe výzvy rozhodcovského súdu zo 6. augusta 2010 sťažovateľ zaplatil súdny poplatok.

V písomnom oznámení označenom ako „*určenie rozhodcu, prijatie funkcie rozhodcu, výzva k predloženiu dokladov*“ zo 17. augusta 2010 rozhodcovský súd určil rozhodcu JUDr. M. V.

Následne rozhodcovský súd v podaní z 8. novembra 2010 vyzval sťažovateľa, aby sa písomne vyjadril k vyjadreniu žalovaného. Stanovisko sťažovateľa bolo zaslané rozhodcovskému súdu 12. novembra 2010. Listom z 21. februára 2011 rozhodcovský súd vyzval sťažovateľa na predloženie mandátnej zmluvy uzatvorenej medzi mestom M. a žalovaným. Na uvedenú výzvu reagoval sťažovateľ listom z 24. februára 2011, v ktorom rozhodcovskému súdu oznámil, že požadovaným dokumentom nedisponuje. Od doručenia uvedenej výzvy je podľa názoru sťažovateľa rozhodcovský súd nečinný a dosiaľ vo veci samej nerozhodol.

Sťažovateľ z dôvodu presvedčenia o existencii personálnej prepojenosti medzi rozhodcovským súdom a štatutárnym orgánom žalovaného podal 13. októbra 2011 Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky a Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) podnet na podozrenie zo spáchania trestného činu a podnet na vykonanie kontroly dohľadu. Uznesením

ČVS: ORP-410/KP-VK-2011 z 13. januára 2012 Okresné riaditeľstvo Policajného zboru, odbor kriminálnej polície vo Veľkom Krtíši odmietlo podnet sťažovateľa, pretože neexistoval dôvod na začatie trestného stíhania podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

Sťažovateľ tiež uviedol, že 2. februára 2012 podal rozhodcovskému súdu sťažnosť na nečinnosť, na ktorú tento nereagoval. Súčasne podal ministerstvu spravodlivosti podnet na vykonanie kontroly dohľadu, ktoré mu 14. februára 2012 doručilo oznámenie, v ktorom uviedlo, že nie je oprávnené riešiť prietahy v konaní na rozhodcovských súdoch.

V poradí druhú sťažnosť na nečinnosť zaslal sťažovateľ rozhodcovskému súdu 23. apríla 2012. Na uvedenú sťažnosť reagoval rozhodcovský súd oznámením, že vo veci sťažovateľa nekoná z dôvodu vedeného trestného konania pod ČVS: ORP-410/KP-VK-2011.

Sťažovateľ následne podal Slovenskej obchodnej inšpekcii podnet pre porušenie povinnosti poskytovateľa služby, ktorej vyjadrenie mu bolo doručené 5. júna 2012.

Poslednú výzvu na konanie zaslal sťažovateľ rozhodcovskému súdu 3. septembra 2012. Rozhodcovský súd na predmetnú výzvu nereagoval.

Sťažovateľ v sťažnosti argumentoval, že rozhodcovské súdy *„čiastočne vykonávajú funkcie všeobecného (občianskoprávneho alebo obchodného) súdu. V konaní pred rozhodcovskými súdmi je nevyhnutné dodržiavať zásady spravodlivosti, zákonnosti a tiež ústavnosti.“*

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej poukázal na aktuálnu judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje tri kritériá – právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania počas konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval. K uvedeným kritériám sťažovateľ uviedol, že vo vzťahu k posudzovaniu zložitosti veci nejde o vec takej

skutkovej a právnej zložitosti, ktorá by zodpovedala dĺžke napadnutého konania. Ani sám sťažovateľ svojím konaním neprispel k predlžovaniu rozhodcovského konania. Sťažovateľ zastáva právny názor, že priet'ahy v konaní spôsobuje rozhodcovský súd svojou ničím neospravedlniteľnou nečinnosťou.

Právomoc ústavného súdu v tejto veci konať a rozhodnúť sťažovateľ odôvodňuje skutočnosťou, že o ochrane ním označených práv nerozhoduje iný orgán.

Na základe uvedeného sťažovateľ v sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„I. Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore, s. r. o., IČO: 36 414 603 v konaní vedenom pod sp. zn VK 496/2010 porušil základné právo S. T. podnikajúci pod obchodným menom S... aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore, s. r. o. IČO: 36 414 603 v konaní vedenom pod sp. zn VK 496/2010 porušil základné právo S. T. podnikajúci pod obchodným menom S... na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoril o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

III. Rozhodcovskému súdu pri Slovenskej arbitrážnej komore, s. r. o... v konaní vedenom pod sp. zn VK 496/2010 sa prikazuje konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

IV. S. T. podnikajúci pod obchodným menom S... priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 6.300,- € (slovom šesťtisícristo eur), ktoré je Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore, s. r. o... povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V. Rozhodcovský súd pri Slovenskej arbitrážnej komore, s. r. o... je povinný uhradiť S. T. podnikajúci pod obchodným menom S... trovy právneho zastúpenia v sume 500,78 € za 2 úkony právnej pomoci – príprava a prevzatie, spísanie ústavnej sťažnosti v zmysle § 10 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. b, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 Vyhl. č. 655/2004 Z. z. (1 úkon á 200,85

€ + režijný paušál á 7,81 € + 20 % DPH) na účet jeho právnej zástupkyňi... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ tvrdí, že postupom rozhodcovského súdu, ktorý v konaní sp. zn. VK 496/2010 od 24. februára 2011 nekoná bez ospravedlniteľného dôvodu, došlo

k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd pripomína, že podstata rozhodcovského konania spočíva v mimosúdnom riešení sporov, pričom samotné rozhodcovské konanie je alternatívou konania pred všeobecnými súdmi. Jeho významnými prednosťami oproti konaniu pred všeobecnými súdmi sú flexibilita a rýchlosť konania, jeho neformálnosť a nižšie trovy konania. Pri tomto konaní zákon počíta s minimálnymi zásahmi všeobecných súdov do výsledkov rozhodovacej činnosti rozhodcovských súdov, pretože v súlade s § 40 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“) možno tuzemský rozhodcovský rozsudok napadnúť žalobou na príslušnom všeobecnom súde len z taxatívne vymedzených dôvodov, ktoré spočívajú v dodržiavaní zákonnosti. Aj keď toto rozhodcovské konanie možno označiť za menej zložitú procedúru, než aká je vlastná konaniu pred všeobecnými súdmi, je v rámci neho nevyhnutné dodržiavať zásady spravodlivosti a zákonnosti. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na § 51 ods. 3 zákona o rozhodcovskom konaní, podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, subsidiárne sa aplikujú ustanovenia generálnej právnej normy upravujúcej civilný proces. Danou právnou normou je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok. (III. ÚS 95/2010, II. ÚS 173/2010).

Podľa názoru ústavného súdu nevyplýva aplikovateľnosť čl. 46 ods. 1 ústavy na postup rozhodcovského súdu a všetky rozhodnutia vydané v rámci rozhodcovského konania. V tejto súvislosti ústavný súd upriamil svoju pozornosť na charakter a podstatu rozhodcovského konania. Jedným z predpokladov založenia právomoci rozhodcovského súdu je jeho zmluvný základ (§ 3 zákona o rozhodcovskom konaní). Na základe zmluvy súkromnoprávneho charakteru alebo rozhodcovskej doložky sa strany slobodne a vážne rozhodnú riešiť spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu. Uzavretím rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky sa strany dobrovoľne a vedome vzdávajú práva na súdnu ochranu vykonávanú prostredníctvom všeobecných súdov a zverujú ju rozhodcovskému súdu, ktorý je súkromnoprávnou osobou, pretože ho nemožno vzhľadom na jeho účel a charakter bez ďalšieho zaradiť k orgánom verejnej moci (m. m. III. ÚS 335/2010).

Ústavný súd konštatuje, že strany rozhodcovskej zmluvy si musia byť vedomé možných negatívnych dôsledkov svojho rozhodnutia uprednostniť riešenie medzi nimi vzniknutých sporov prostredníctvom súkromnoprávnej osoby – rozhodcovského súdu pred súdnym orgánom Slovenskej republiky, čím sa ich základné právo na súdnu ochranu v istom zmysle stáva okliešteným rozsahom vyplývajúcim, ako už bolo uvedené, z § 40 zákona o rozhodcovskom konaní.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodcovské konanie nadobúda verejnoprávny rozmer až momentom meritórneho rozhodnutia rozhodcovského súdu – rozsudku, keď právny poriadok Slovenskej republiky rozhodcovskému rozsudku pripisuje vlastnosť vykonateľnosti a zároveň je aj exekučným titulom. Do tohto okamihu je toto konanie vo sfére rozhodcovského súdu a má charakter súkromnoprávneho vzťahu (III. ÚS 335/2010).

V posudzovanom prípade sťažovateľ napáda postup rozhodcovského súdu, ktorý v jeho veci nekoná bez prietahov, teda jeho právna vec sa nachádza v štádiu pred vydaním meritórneho rozhodnutia. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že viaceré aspekty

rozhodcovského konania sú upravené priamo v zákone o rozhodcovskom konaní, z ktorého súčasne vyplýva jeho konsenzuálny základ. Podľa § 26 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní rozhodcovský súd pripravuje a vedie rozhodcovské konanie v súlade s pravidlami dohodnutými účastníkmi rozhodcovského konania. Ak sa nedospeje k dohode o pravidlách, rozhodca pripravuje a vedie konanie podľa svojej úvahy, vždy však tak, aby sa skutkový stav zistil úplne, rýchlo a hospodárne. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia stály rozhodcovský súd pripravuje a vedie rozhodcovské konanie podľa svojho rokovacieho poriadku. Vzhľadom na uvedený zmluvný základ vedenia rozhodcovského konania, a teda jeho rýdzo súkromnoprávny charakter, je vylúčená možnosť ústavného súdu zasiahnuť do vedenia rozhodcovského konania, a poskytnúť tak ochranu sťažovateľom označeným právam.

Za takejto situácie nemožno považovať za náležité ani odvolávanie sa sťažovateľa na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 162/2011 z 31. mája 2011, keď uvedeným rozhodnutím bol riešený prípad s iným skutkovým a právnym základom, a to najmä s prihliadnutím na štádium konania, v ktorom sa právna vec sťažovateľa v súčasnosti nachádza.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2013